

Sağlık Sigortalarında İflas Olasılığını Etkileyen Parametrelerin Simülasyon Modeli ile Analizi

Ersin Pak (*ersin.pak@kocallianz.com.tr*)

Melda Şuayipođlu (*melda.suayipoglu@kocallianz.com.tr*)

Nalan Öney (*nalan.kadioglu@kocallianz.com.tr*)

Bahçeşehir Üniversitesi
Aktüerya Yüksek Lisans Programı

İÇİNDEKİLER

Projenin Tanımı ve Amacı

Sigortacılıkta Risk Teorisi (Hasar Tutarı Modellemesi)

Veri Analizi

Simülasyon Modeli

Simülasyon Modeli Koşum Sonuçları ve Analizi

Reasüransın Modele Dahil Edilmesi ve Sonuçları

Sağlık Muafiyetli Poliçelerin Analiz Edilmesi

Sonuç ve Öneriler

Projenin Tanımı ve Amacı

Sağlık sigortalarında simülasyon modeli ile;

- İflas olasılığını etkileyen temel parametreleri ortaya çıkarmak,
- Her bir parametrenin iflas olasılığı üzerinde meydana getirdiği etkinin büyüklüğünü ve yapısını analiz etmek,
- Reasüransın iflas olasılığına etkisini incelemek,
- Muafiyetli sigortalarda iflas olasılığını analiz etmek,

Toplam Hasar Tutarının Modellenmesi

Bu konuda iki temel teori mevcuttur:

Bireysel Risk Modeli :

$$S(t) = X_1 + X_2 + X_3 + \dots + X_n$$

X_i : i.sözleşmeye ödenen toplam hasarın tutarı,
 n : portföydeki sözleşme sayısı

Kollektif Risk Modeli :

$$S(t) = \sum_{i=1}^{N(t)} X_i(t)$$

$X_i(t)$: i.hasarın tutarını,
 $N(t)$: t zamanında meydana gelen toplam hasar adedi

$X_i(t)$ 'ler birbirinden bağımsız ve aynı şekilde dağılmış (iid) rassal değişkenlerdir.

Çalışmada Kullanılan Portföy

- Bireysel sağlık portföyü
- Yatarak ve ayakta tedavi teminatı içeren limitsiz poliçeler

Analiz Edilen Verinin Niteliği ve Boyutu

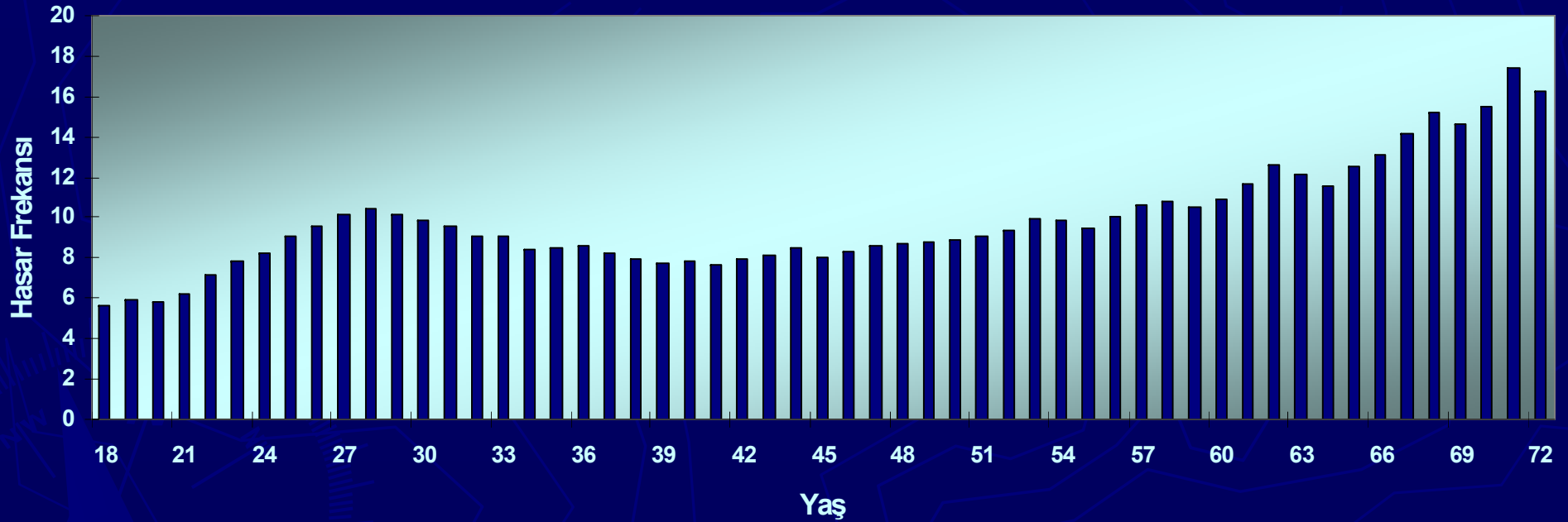
- 01.01.2002-31.12.2004 tarih aralığında başlayan poliçeler,
- Poliçe süresi boyunca iptala uğramamış sigortalılar,
- 18 yaş üzerindeki sigortalılar

**Toplam 63.639 sigortalı ve
yaklaşık 450 bin hasar dosyası**

Veri Analizi ve Dağılım Tespiti

Verinin Sınıflandırılması

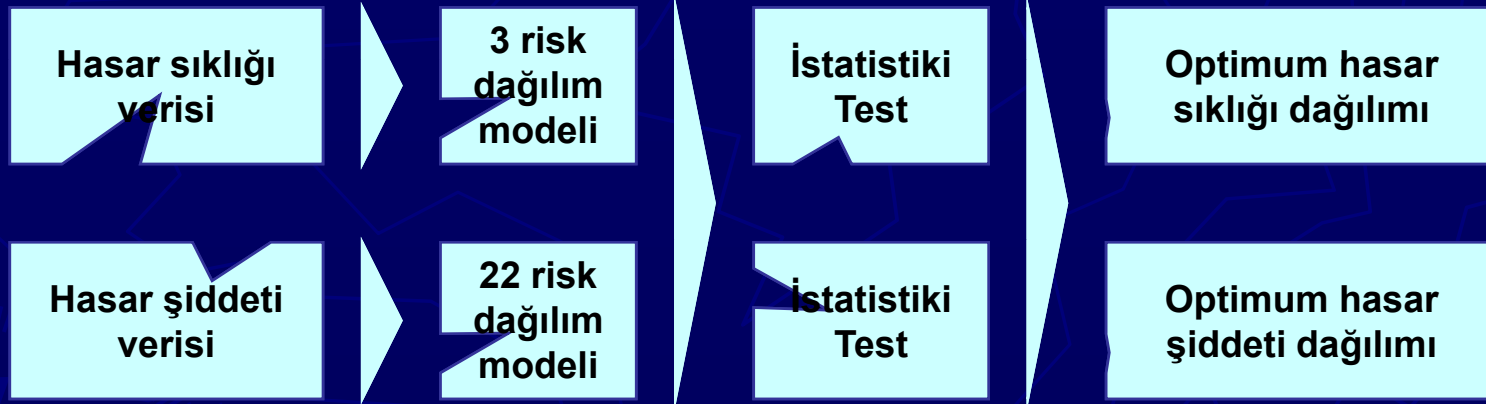
Grup 1: 18 – 38 yaş

Grup 2: 39 – 60 yaş

Grup 3: ≥ 61 yaş

Veri Analizi ve Dağılım Tespiti

Dağılım Tespiti (Risk Analysis Toolpak)

“Maksimum Likelihood” yöntemi ile en uygun dağılımın tespiti

Veri Analizi ve Dağılım Tespiti

Optimum Hasar Frekansı Dağılımları

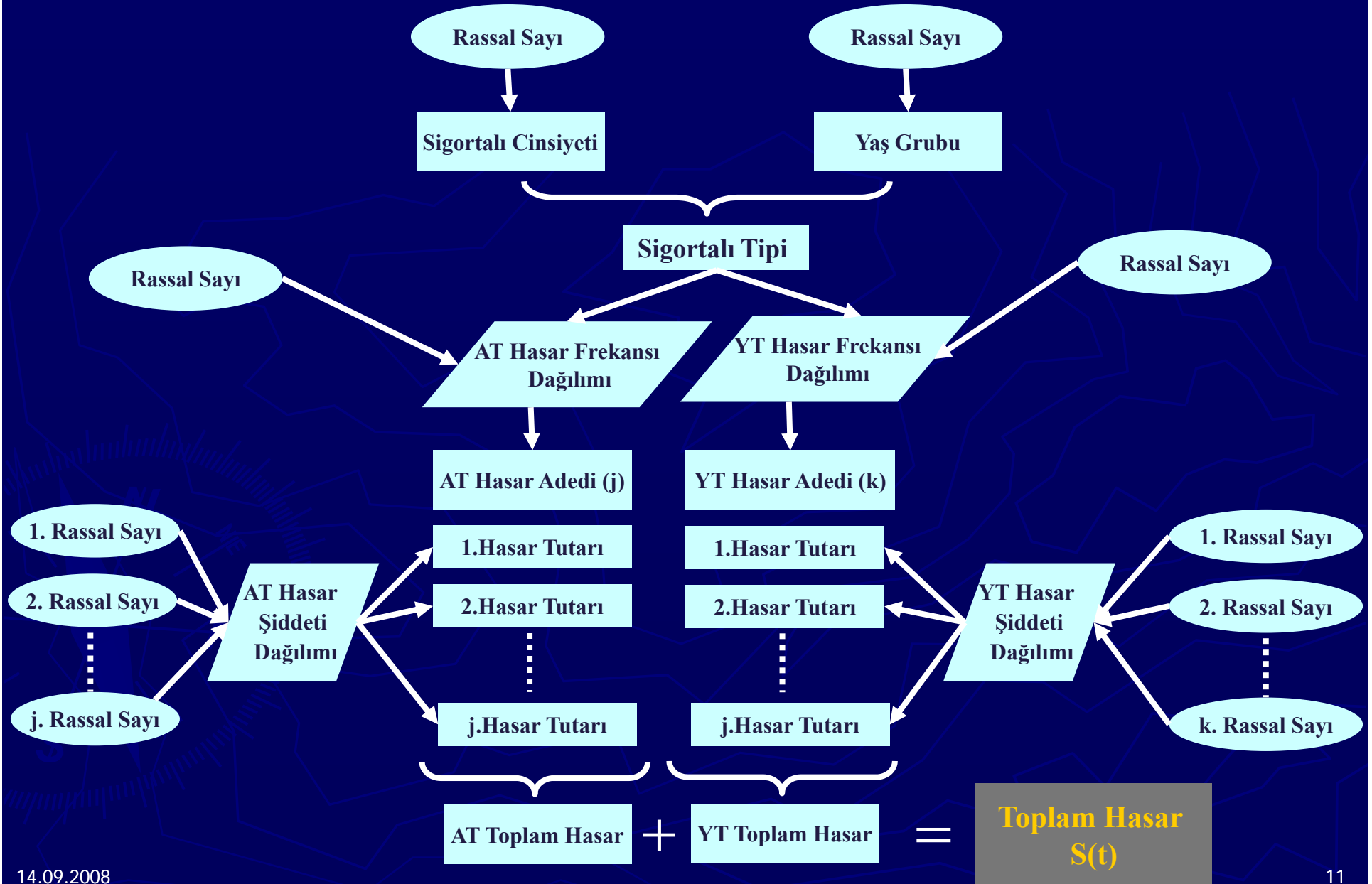
Cinsiyet	Yaş Grubu	Teminat Tipi	Dağılım Adı	Parametre Sayısı	Par. (1)	Par. (2)	Likelihood Grouped	Test Sonucu
Bayan	1	AT	Negatif Binom	2	1,2595	0,1340	62.029,75	Kabul
Bayan	1	YT	Negatif Binom	2	0,5119	0,5727	15.910,60	Kabul
Bayan	2	AT	Negatif Binom	2	1,1275	0,1215	45.049,52	Kabul
Bayan	2	YT	Negatif Binom	2	0,9079	0,5875	15.632,81	Kabul
Bayan	3	AT	Negatif Binom	2	1,1584	0,0942	7.020,51	Kabul
Bayan	3	YT	Negatif Binom	2	0,7272	0,5074	2.346,86	Kabul
Erkek	1	AT	Negatif Binom	2	0,8341	0,1649	27.580,30	Kabul
Erkek	1	YT	Negatif Binom	2	0,3702	0,6647	5.522,77	Kabul
Erkek	2	AT	Negatif Binom	2	0,8035	0,1283	40.484,04	Kabul
Erkek	2	YT	Negatif Binom	2	0,3594	0,5377	10.183,42	Kabul
Erkek	3	AT	Negatif Binom	2	0,9092	0,0814	7.392,32	Kabul
Erkek	3	YT	Negatif Binom	2	0,3897	0,3655	2.391,02	Kabul

Veri Analizi ve Dağılım Tespiti

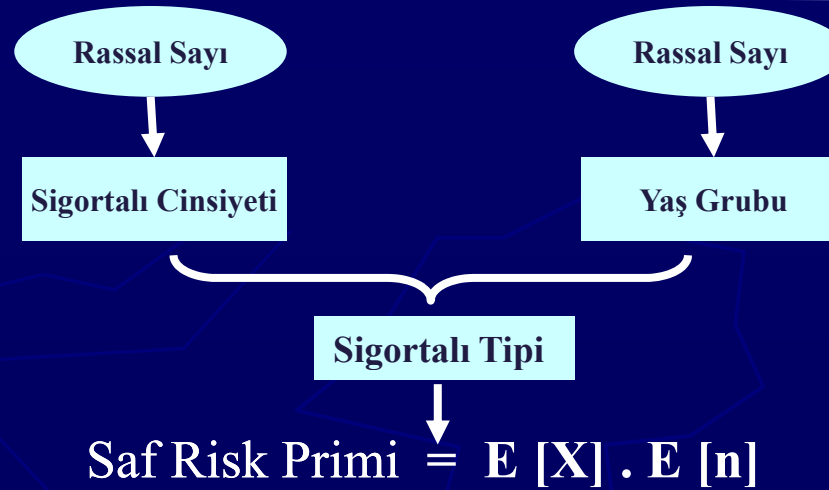
Optimum Hasar Şiddeti Dağılımları

Cinsiyet	Yaş Gr.	Tem. Tipi	Dağılım Adı	Par. Sayısı	Par. (1)	Par. (2)	Par. (3)	Par. (4)	Likelihood Grouped	Test Sonuçları
Bayan	1	AT	Ters Transformed Gamma	3	4,349	450,537	0,601		315680,62	Kabul
Bayan	1	YT	Ters Burr	3	0,204	2.822,31	3,330		37775,07	Kabul
Bayan	2	AT	Ters Transformed Gamma	3	4,177	579,169	0,568		258996,94	Kabul
Bayan	2	YT	Ters Gaussian	2	880,997	104,712			35.976,73	Kabul
Bayan	3	AT	Ters Transformed Gamma	3	5,058	1.160,79	0,510		50767,03	Kabul
Bayan	3	YT	Ters Gaussian	2	1287,67	121,835			6.221,73	Kabul
Erkek	1	AT	Ters Gamma	2	1,801	70,244			94.322,13	Kabul
Erkek	1	YT	Generalized Beta	4	16,503	32,512	3475001	0,123	9.665,43	Kabul
Erkek	2	AT	Ters Transformed Gamma	3	3,009	245,036	0,668		182542,71	Kabul
Erkek	2	YT	Lognormal	2	6,349	1,601			22600,41	Kabul
Erkek	3	AT	Ters Transformed Gamma	3	2,937	244,644	0,670		52732,62	Kabul
Erkek	3	YT	Transformed Beta	4	18,221	53494,1	0,340	4,638	7819,43	Kabul

Simülasyon Modeli

Simülasyon Modeli – Prim Hesabı P(t)

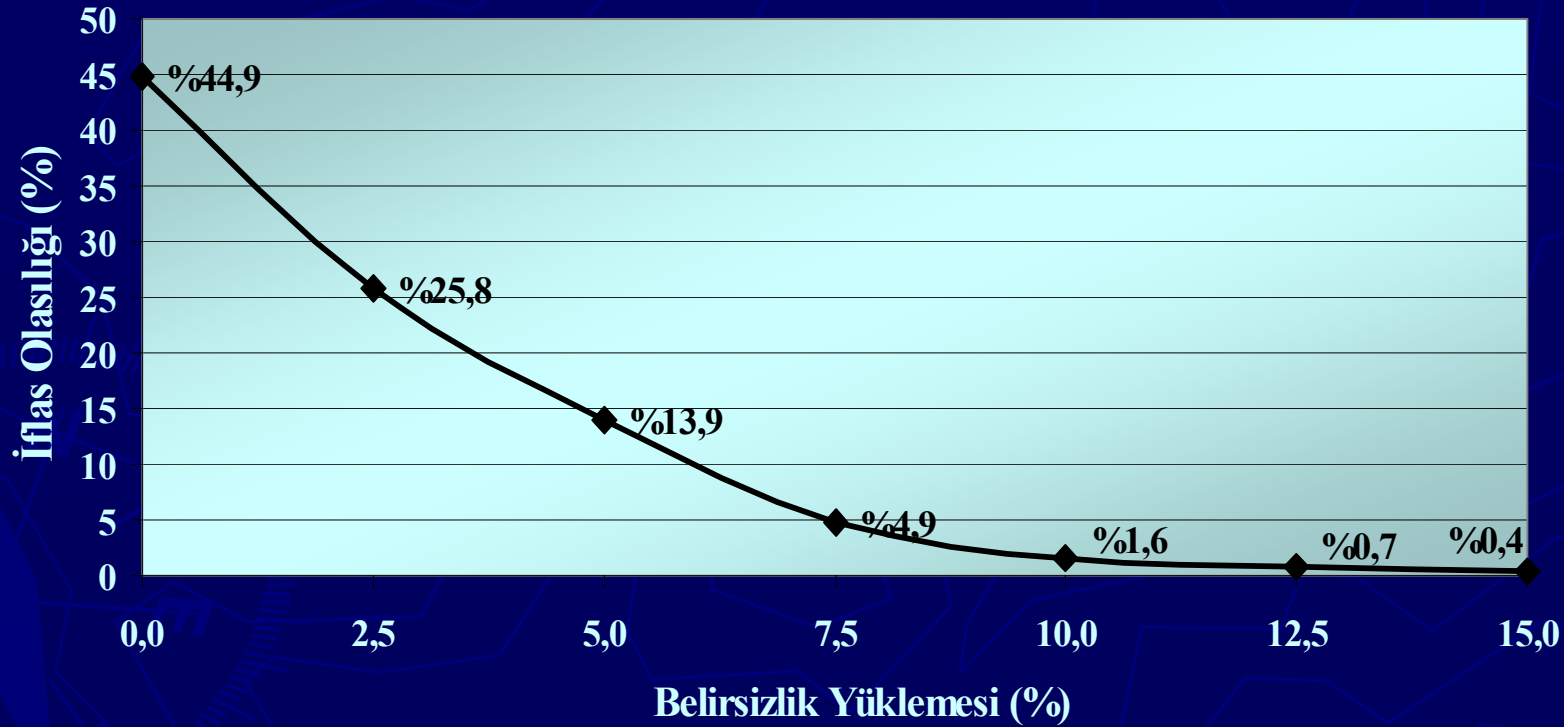
Dağılımların beklenen değer hesabından her bir sigortalı grubu için saf risk primi;

Tarife Grubu	Ayakta Tedavi Primi (YTL)	Yatarak Tedavi Primi (YTL)	Toplam Saf Risk Primi (YTL)
18-38 Yaş /Bayan	591,67	546,84	1.138,51
39-60 Yaş / Bayan	788,59	561,61	1.350,20
>=61 Yaş /Bayan	1.080,38	909,05	1.989,43
18-38 Yaş /Erkek	370,18	252,21	622,39
39-60 Yaş / Erkek	588,33	637,00	1.225,33
>=61 Yaş /Erkek	1.177,01	1.538,62	2.715,63

Simülasyon Modeli Sonuçları ve Analizi

Belirsizlik Yüklemesi Analizi

Belirsizlik Yüklemesi - İflas Olasılığı Grafiği*

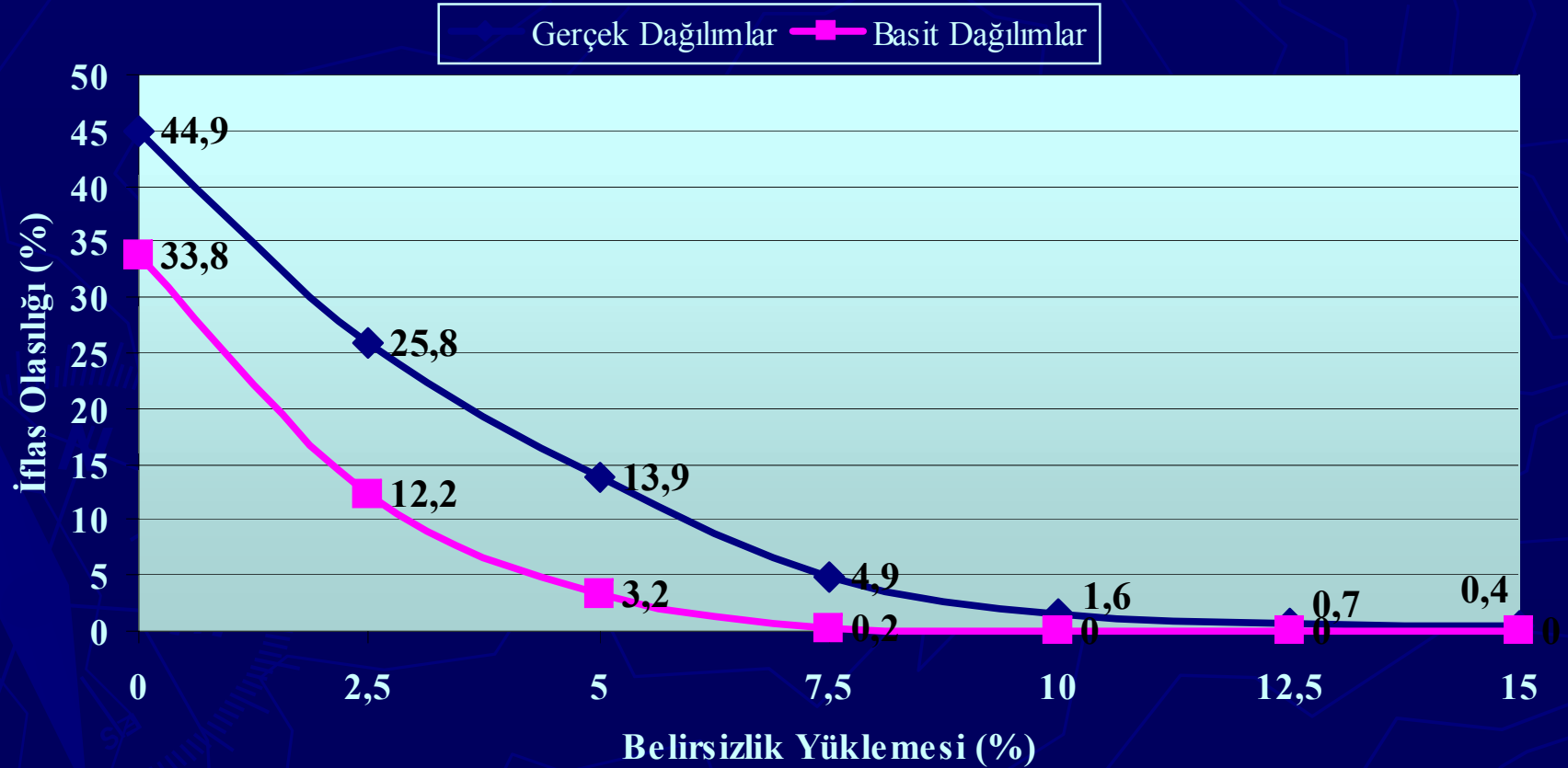

*Başlangıç Rezervi = 0

Simülasyon Modeli Sonuçları ve Analizi

Neden doğru hasar dağılımı tespit etmek gerekir?

Belirsizlik Yüklemesi - İflas Olasılığı Grafiği

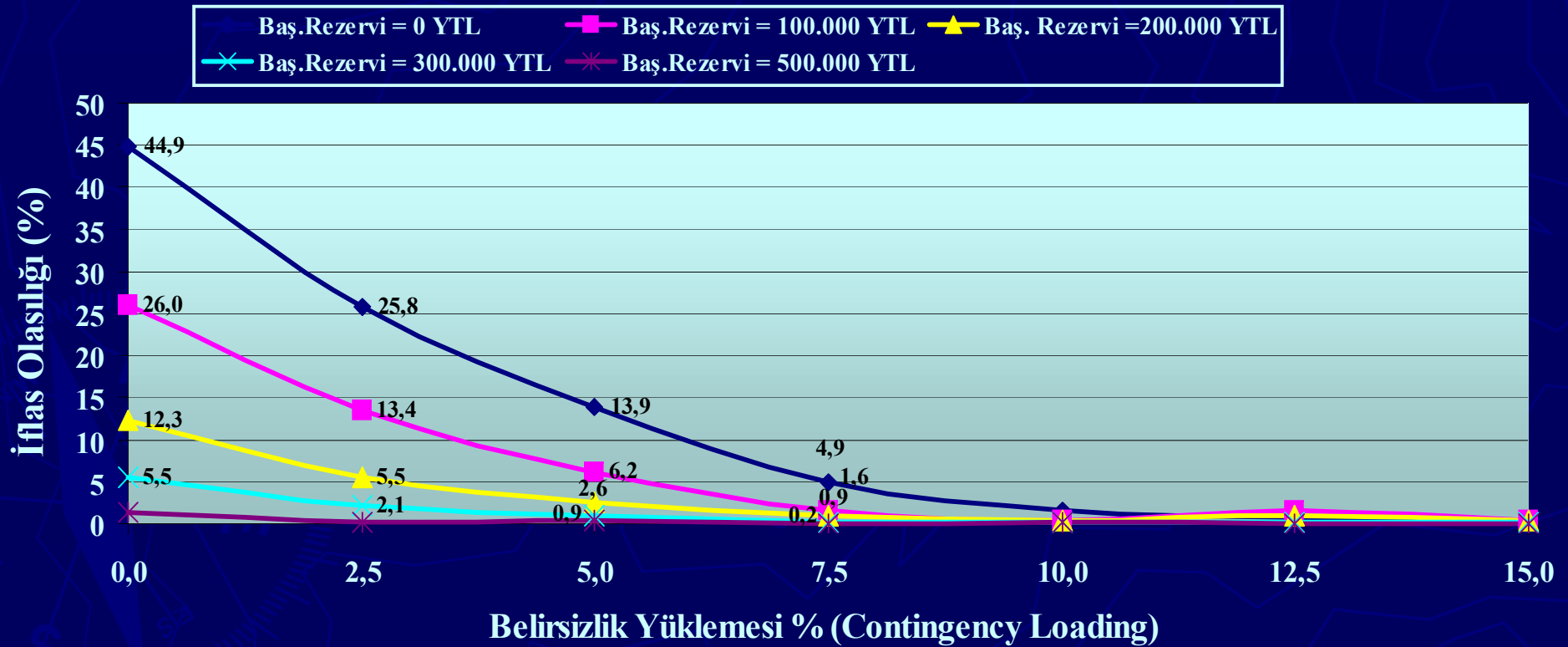

*Başlangıç Rezervi = 0

Simülasyon Modeli Sonuçları ve Analizi

Belirsizlik Yüklemesi – Başlangıç Rezervi

Farklı Başlangıç Rezervleri Altında "Belirsizlik Yüklemesi-İflas Olasılığı" Grafiği

Reasürans Faktörü

- ▶ Sigortacının portföyü üzerinde ani dalgalanma ve yüksek hasarların olumsuz etkilerini giderir
- ▶ Ek kapasite yaratarak sigortacının portföyünü büyütmesini sağlar
- ▶ Geniş bir coğrafi alana yayılarak riskin dağıtılmasına yardımcı olur
- ▶ Şirket özvarlığını arttırmadan kabul edebileceği sigortaların sayısını ve teminatların miktarını arttırabilir
- ▶ Reasürans komisyonları, kar komisyonları gibi birtakım ödemeler sigortacıya ek mali imkan sağlar

XL Limiti Tespiti

Hasar Bedel Aralığı		Adet		Toplam Hasar	
>=	100.001	2	0%	235.005	1%
100.000	90.001	1	0%	96.428	0%
90.000	80.001	0	0%	0	0%
80.000	70.001	1	0%	77.263	0%
70.000	60.001	0	0%	0	0%
60.000	50.001	1	0%	57.872	0%
50.000	40.001	4	0%	181.233	1%
40.000	30.001	20	0%	683.942	2%
30.000	20.001	57	0%	1.365.044	4%
20.000	10.001	275	1%	3.818.907	11%
10.000	0	26.247	99%	28.543.197	81%
Toplam		26.608	100%	35.058.891	100%

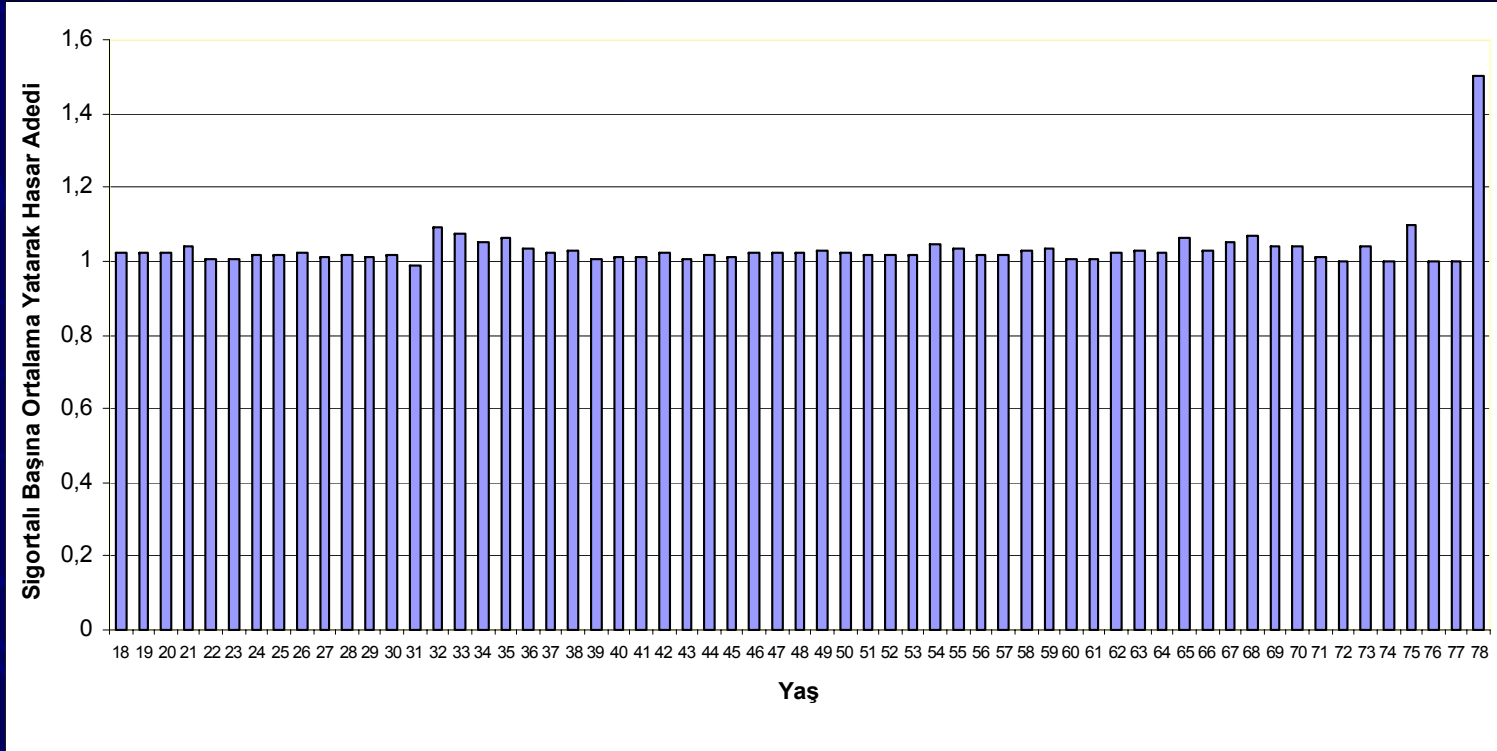
XL Anlaşması Model Sonuçları

Hasar Frekansı Model Sonucu						
Kod	Dağılım	Prm. Sayısı	Parametre 1	Parametre 2	Likelihood	Test
3	Negative Binomial	2	0,03125526	0,84591133	2179,2218	Kabul
			Seçilen Dağılım		Negative Binomial	

Hasar Şiddeti Model Sonucu						
Kod	Dağılım	Prm. Sayısı	Parametre 1	Parametre 2	Likelihood	Test
17	Inverse Weibull	2	13904,6188	3,59271297	1974,260813	Kabul
			Seçilen Dağılım		Inverse Weibull	

Portföy ve XL Saf Primleri

Tarife Grubu	Yatarak Tedavi Primi
18-38 Yaş / Bayan - Erkek	43,21
39-60 Yaş / Bayan - Erkek	43,21
>=61 Yaş / Bayan - Erkek	43,21

Ortalama Hasar ve Standart Sapma

Reasüranssız	
Konservasyon	100,00%
Teminat	Yatarak Tedavi
Yaş Grup	Hepsi
Toplam Hasar	35.058.916,82
Standart Sapma	2.819,30
Adet	26.608,00
Ortalama	1.317,61

Hasar Fazlası Koruma	
Konservasyon	$\leq 10,000$
Teminat	Yatarak Tedavi
Yaş Grup	Hepsi
Toplam Hasar	32.153.222,78
Standart Sapma	1.821,91
Adet	26.608,00
Ortalama	1.208,40

Hasar Fazlası anlaşması şirketin sorumluluğunda kalan

- ortalama hasarı %8
- standart sapmayı %35

oranında azaltmıştır

Hasar Fazlasına Alternatif Kotpar Reasürans Oranları

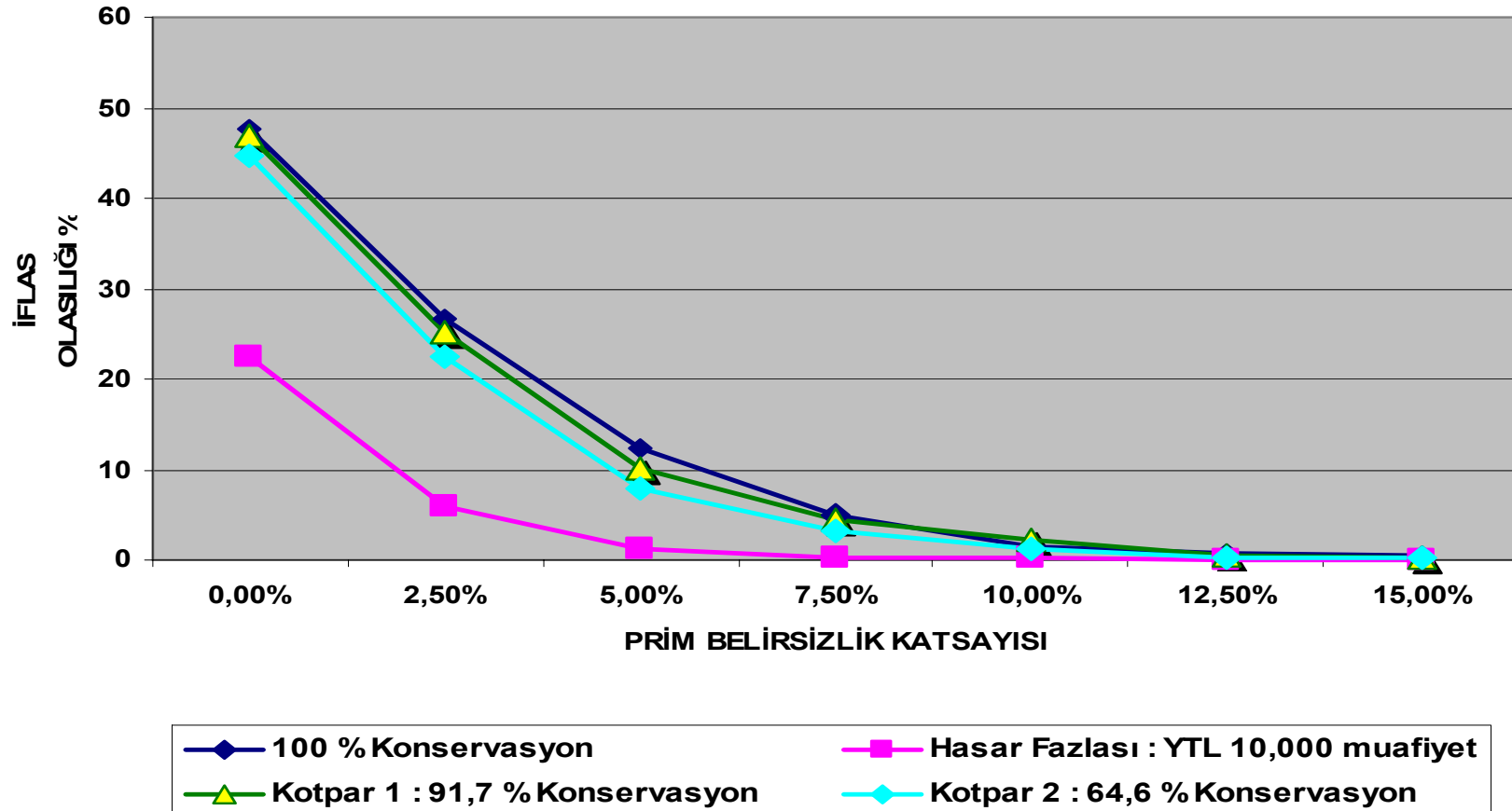
Kotpar 1		Kotpar 2	
Konservasyon	91,70%	Konservasyon	64,60%
Teminat	Yatarak Tedavi	Teminat	Yatarak Tedavi
Yaş Grup	Hepsi	Yaş Grup	Hepsi
Toplam Hasar	32.149.026,72	Toplam Hasar	22.648.060,27
Standart Sapma	2.585,30	Standart Sapma	1.821,27
Adet	26.608,00	Adet	26.608,00
Ortalama	1.208,25	Ortalama	851,17

Kotpar 1 Ortalama Hasar = 10,000 üstü XL Ortalama Hasar

Kotpar 2 Standart Sapma = 10,000 üstü XL Standart Sapma

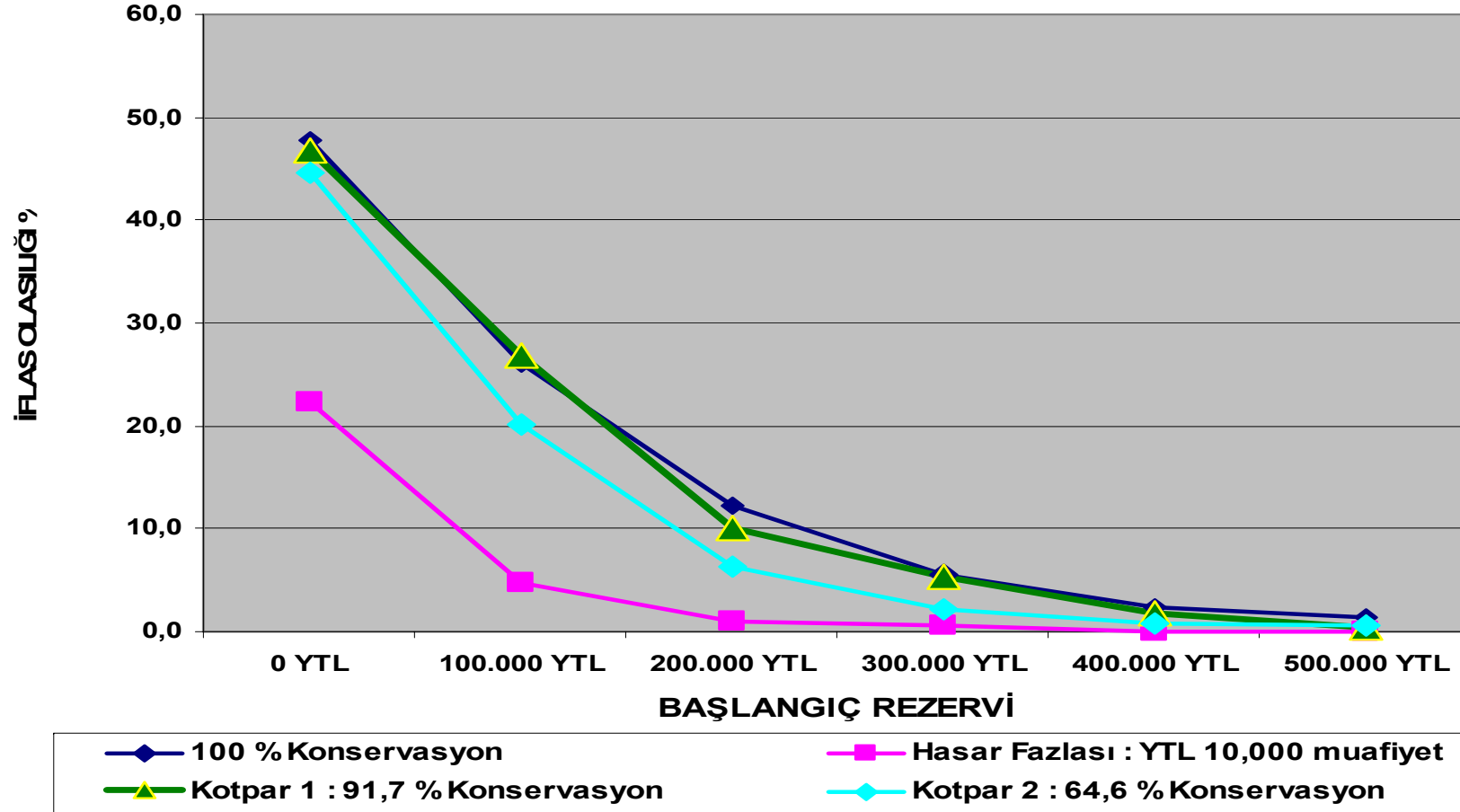
Belirsizlik Yüklemesi-İflas Olasılığı

FARKLI REASÜRANS ANLAŞMALARI İÇİN
PRİM BELİRSİZLİK KATSAYISININ İFLAS ADEDİNE ETKİSİ

Başlangıç Rezervi -İflas Olasılığı

FARKLI REASÜRANS ANLAŞMALARI İÇİN
REZERVİN İFLAS ADEDİNE ETKİSİ

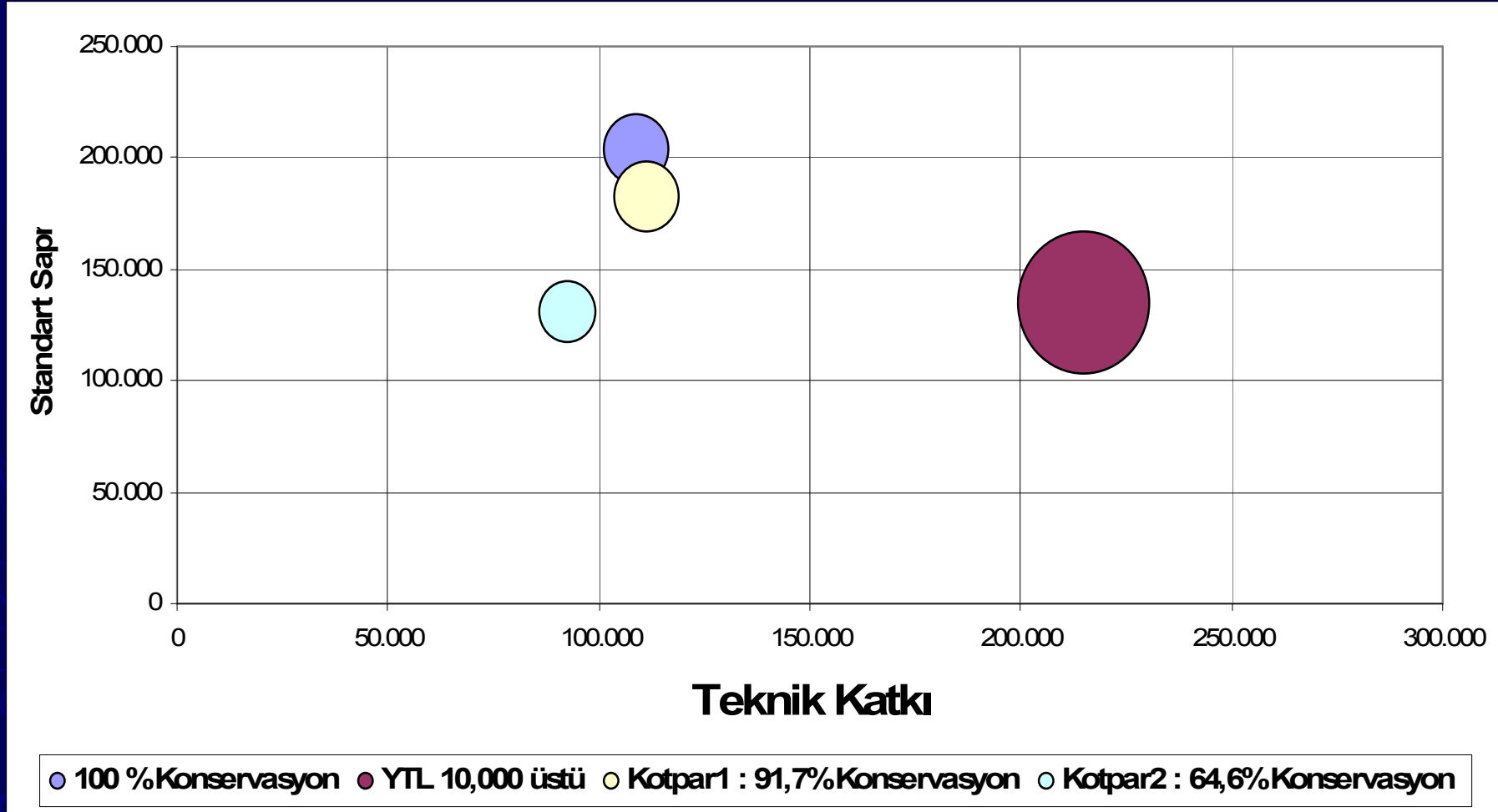

Teknik Katkı İstatistik Verileri

2,5 % Belirsizlik Yüklemesi	100 % Konservasyon	Hasar Fazlası:	Kotpar 1 : 91,7% Konservasyon	Kotpar 2 : 64,6% Konservasyon
		YTL 10,000 üstü		
Asgari	-1.891.111,13	-238.466,93	-1.183.636,54	-684.188,30
Azami	627.713,32	625.583,01	560.998,86	486.222,56
Ortalama	109.178,82	214.935,24	111.300,76	92.681,74
Standart Sapma	203.453,66	134.430,78	181.781,49	130.795,55
Standart Sapma/Ortalama	1,86	0,63	1,63	1,41
İflas Adedi	267	59	251	225
Ortalama Değişimi		96,90%	1,90%	-15,10%
Standart Sapma Değişimi		-33,90%	-10,70%	-35,70%
Risk Azaltma Rasyosu		0,65	10,21	4,4

Teknik Katkı / Standart Sapma

Muafiyetli Sigortaların Analizi

Muafiyetli Sigorta (Ordinary Deductible)

$$Y_N = \begin{cases} \text{tanımsız} & X \leq d \\ X - d & X > d \end{cases}$$

Y_N : muafiyetli hasar tutarı

X : toplam hasar tutarı

d : muafiyet limiti

Simülasyon Modellemesi ile Muafiyetli Sigorta Primlendirmesi

Muafiyet Limiti	Teminat Tipi	
	Ayakta Tedavi	Yatarak Tedavi
Muafiyet-1	25 YTL	250 YTL
Muafiyet-2	50 YTL	500 YTL
Muafiyet-3	75 YTL	750 YTL
Muafiyet-4	100 YTL	1.000 YTL
Muafiyet-5	125 YTL	1.250 YTL
Muafiyet-6	150 YTL	1.500 YTL
Muafiyet-7	175 YTL	1.750 YTL
Muafiyet-8	200 YTL	2.000 YTL
Muafiyet-9	225 YTL	2.250 YTL
Muafiyet-10	250 YTL	2.500 YTL

Her bir muafiyet limiti için;

- ▶ 2.000 kişilik simülasyon portföyünün hasarlara muafiyet uygulanarak 1.000'er kez koşturulması,
- ▶ Simülasyon sonucunda bulunan hasarların toplam portföy üzerinden ortalamasının alınması ile muafiyetli net risk primlerinin belirlenmesi,

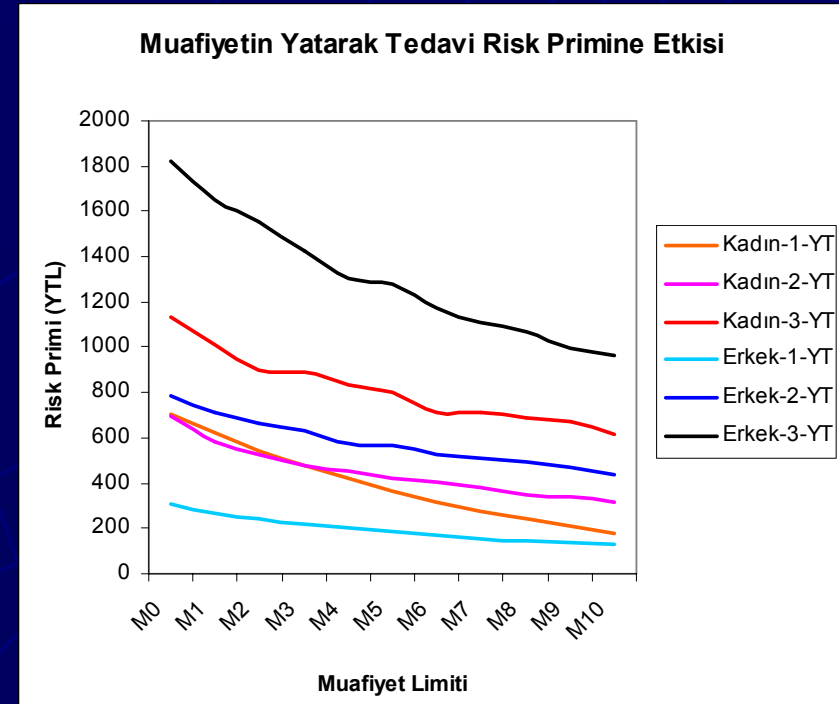
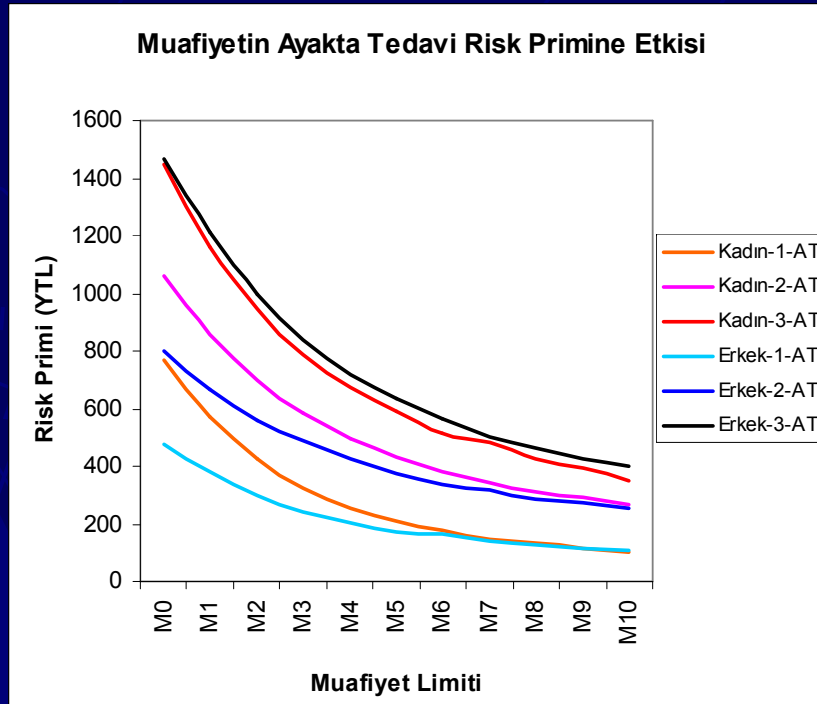
Simülasyon Modellemesi ile Muafiyetli Sigorta Primlendirmesi

2. Yaş Grubu Kadın için Muafiyetli Risk Primleri

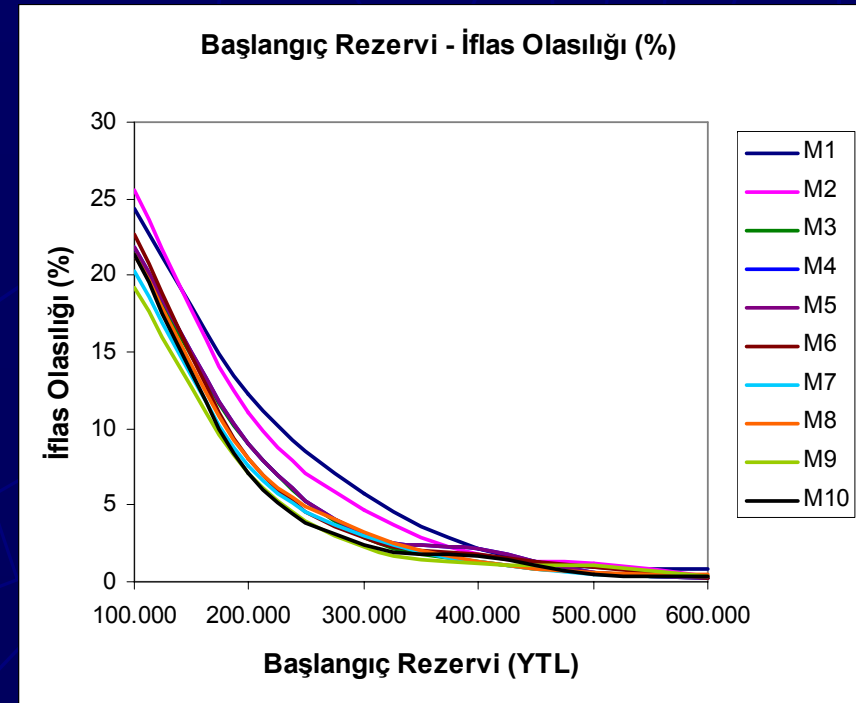
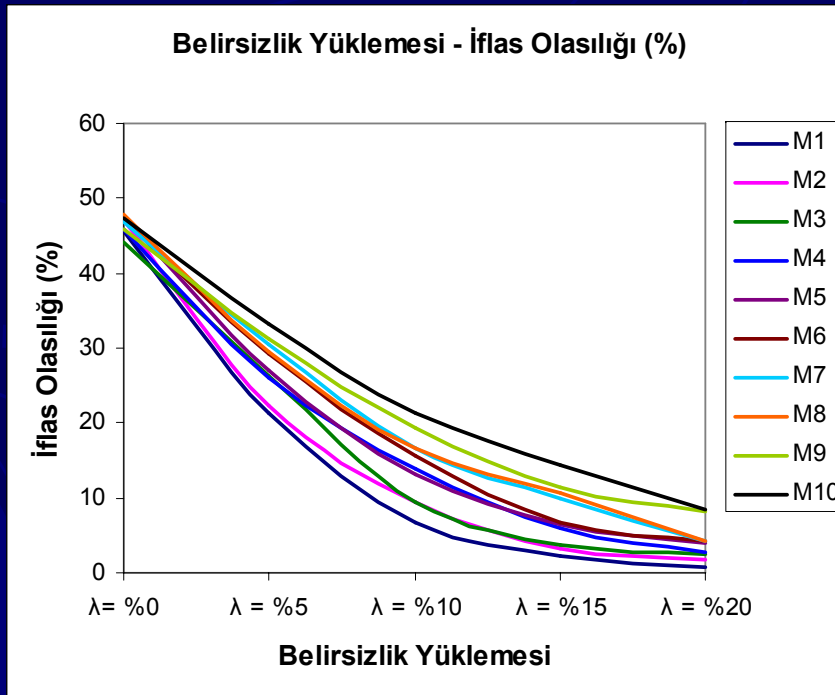
	Muafiyetsiz Net Prim	AT: 50 YIL YT: 500 YIL	AT: 150 YIL YT: 1500 YIL	AT: 250 YIL YT: 2500 YIL
Kadın-2-AT	1.058,88	699,76	381,37	268,55
<i>Muafiyet Etkisi</i>	-	<i>-33,9%</i>	<i>-64,0%</i>	<i>-74,6%</i>
Kadın-2-YT	699,93	528,02	401,29	318,12
<i>Muafiyet Etkisi</i>	-	<i>-24,6%</i>	<i>-42,7%</i>	<i>-54,5%</i>

- ▶ Düşük muafiyet limitlerinin prim düşürücü marjinal etkisi daha yüksek,
- ▶ Muafiyetin genç sigortalarının primini düşürücü etkisi daha yüksek,

Simülasyon Modellemesi ile Muafiyetli Sigorta Primlendirmesi

Muafiyetli Sigorta için İflas Olasılığı Analizi

Muafiyetli Sigorta için İflas Olasılığı Analizi

Belirsizlik Yüklemesi Etkisi

- ▶ Muafiyet limitindeki artış belirsizlik yüklemesinin iflas olasılığını düşürücü etkisini azaltmakta,
- ▶ Aynı orandaki belirsizlik yüklemesinin muafiyetli sigortaların iflas olasılığını düşürücü etkisi, muafiyetsiz sigortalara oranla daha düşük,

Başlangıç Rezervi Etkisi

- ▶ 400.000 YTL üzerinde ayrılan rezerv için iflas olasılığını düşürücü marjinal etki azalmakta,
- ▶ Aynı belirsizlik yüklemesi için muafiyet limiti artışının iflas olasılığını düşürücü etkisinin azalması, başlangıç rezervi için geçerli değil,
- ▶ Muafiyetli sigortalarda risk primine yapılan yüklemelerin tutarsal yapılması iflas olasılığının düşüşünü olumlu etkilemekte,

Sonuç ve Öneriler

- Hasar dağılımlarının doğru tespit edilmesi fiyatlandırma açısından önemlidir.
- Risk primine, beklenen hasarlardaki sapmalara karşı bir belirsizlik yüklemesi eklenmesi gereklidir.
- Şirketin mali gücü ve sermaye yeterliliğinin artışı ile birlikte belirsizlik yüklemesi ihtiyacı azalır.
- Şirket için en avantajlı durum; belirsizlik yüklemesi, başlangıç rezervi ve reasürans faktörünün birarada kullanıldığı durumdur.

Sonuç ve Öneriler

- Fakat hepsinin birarada uygulanmasının mümkün olmadığı halde reasürans,
  - Piyasadaki rekabet şansını canlı tutar,
  - Başlangıç rezervinin alternatif maliyetini ortadan kaldırır.
- Rizikonun türüne uygun reasürans alınmalıdır. Bu çalışma sonucuna göre; Hasar Fazlası anlaşmasının şirketin iflas olasılığını düşürmede daha etkili olduğu görülmüştür.
- Muafiyetli sigortalara yapılacak yükleme oranları muafiyetsiz sigortalara göre daha yüksek olmalıdır

Teşekkürler.....

*Bu çalışma, Bahcesehir Universitesi Aktuarya Bilimi
Yuksek Lisans Programı Uzmanlık Projesi olarak
hazırlanmıştır.*